

Výhled zemědělských trhů

ROZHOVOR S ODBORNÍKEM

Mléko a mléčné výrobky: ceny rostou

(van) – Trh s mlékem prochází v roce 2025 složitým obdobím. Vývoj cen, změny v dodávkách i proměny spotřebitelského chování výrazně ovlivňují celý mlékárenský sektor. O aktuální situaci, vlivch sezónnosti i výhledech na následující měsíce jsme hovořili s Ing. Jiřím Kopáčkem, CSc., předsedou představenstva Českomoravského svazu mlékárenského, z. s.

Jaká je aktuální situace na trhu s mlékem a mléčnými výrobky? Je rozdíl mezi situací v ČR a ve světě?

Vývoj na světovém mléčném trhu se v letošním roce nevyvíjí až tak pozitivně, jak tomu bylo v roce 2024. Důvodů proto je více. Samozřejmě jsou tu přetrvávající geopolitické problémy, které ovlivňují celosvětovou ekonomiku, zejména přetrvávající ruská agrese na Ukrajině a válečný konflikt v pásmu Gazy a dnes také v Iránu, ale také dopady nevyzpytatelné obchodní politiky současné americké administrativy a také Číny vůči západnímu světu. To vše ovlivňuje světovou poptávku po mléčných výrobcích, která oproti minulým dvěma rokům viditelně oslabila. Dalším faktorem jsou také četná onemocnění ve stádech dobytého skotu, od katarální horečky v Evropě, ptačí chřipky ve Spojených státech až po několikráté výskyt slintavky a kulhavky v evropských zemích (Německo, Maďarsko a Slovensko).

Vývoj cen spotřebitelských výrobků je nyní značně volatilní, a pokud se týká cenových indexů komoditních produktů, tak ty se s ohledem na nízkou globální poptávku pohybují spíše v záporných hodnotách.

Podíváme-li se na současný vývoj trhu v Evropské unii, tak je možné konstatovat oslabení dodávek mléka v prvních dvou měsících roku, nicméně od března dochází oproti původním očekáváním k jejich opětovnému růstu a pozitivním zjištěním je především zvyšování hodnot obsahových složek mléka, a to zejména obsahu mléčného tuku, ale mírně také obsahu mléčných bílkovin.

Pozitivní zprávou pro prvovýrobce mléka pak jsou současně velmi dobré marže dané vysokými nákupními cenami mléka a současně nižšími náklady na krmiva v porovnání s předchozími lety.

Pro zpracovatele mléka však současný vývoj tolik pozitivní již není. Nákupní ceny mléka v EU na jaře letošního roku nekopírují jeho současné zpeněžení. Vývoj nákupních cen mléka a na proti tomu cen másla a sýrů v EU je odlišný od vývoje u hlavních konkurentů, snad pouze v komoditě sušeného odstředěného mléka zůstává EU v mezinárodním měřítku ještě trochu konkurenceschopná. Export mléčných výrobků z EU celkově se nadále snižuje, zatímco dovoz mírně posiluje. Evropská

unie tak v současnosti ztrácí podíly na mezinárodním trhu se sýry, máslem a sušeným plnotučným mlékem, ale naopak získává podíl na trhu se sušenou syrovátkou.

Přesto je možné konstatovat, že evropský trh je nyní poměrně vyrovnaný s velice nízkými zásobami mléčných komodit ve skladech, nicméně s vysokými cenami mléčných výrobků. Velké nejistoty panují nadále ohledně celní politiky USA a reakcí obchodních partnerů.

Současný vývoj v České republice více méně kopíruje výše uvedený celoevropský vývoj. Týká se to jak vývoje mléčných dodávek, tak spotřebitelského chování s ohledem na aktuální cenový vývoj.

Jak se vyvíjí ceny mléka? Lze předpovídat vývoj cen pro následující období?

Jak již bylo uvedeno, nákupní ceny mléka i nadále posilují a v několika zemích, zejména na jihu Evropy, poměrně výrazně vzrostly. Průměrná cena mléka v zemi EU dosáhla v dubnu hladiny 53,0 ct/kg při přirozených složkách, což znamená, že tato cenová úroveň převyšuje mezinárodní konkurenci z ostatních světových produkčních regionů, což potvrzuje sníženou konkurenceschopnost EU na světovém trhu.

Pro nadcházející období se však v Evropské unii nejvíce předpokládá významnějšího oslabování ceny, a to zejména z důvodů předpokládané stagnace nebo možná i mírného snížení prvovýroby mléka, resp. objemu dodávek ke zpracování. Tato skutečnost je totiž dána dopady onemocnění dojníc, které se v minulých měsících v Evropě vyskytly, snižováním stavů krav, což je způsobeno nejenom těmito nemocmi, ale i nedostatkem mladých farmářů v generační obměně prvovýrobce mléka (např. Bavorsko, Španělsko, Francie a další země). Jestliže byly v EU v roce 2022 stavy krav v počtu 20 074 tis., pak v loňském roce byl jejich počet již jen 19 400 tis. a pro rok 2025 se očekává další pokles na pouhých 19 milionů dojníc. Tato skutečnost přirozeně ovlivní i snížení dodávek mléka ke zpracování a pokles není zcela eliminován ani pozvolným nárůstem mléčné užitkovosti. Cena syrového mléka je pak v tomto směru pro farmáře významným motivačním faktorem.

Nákupní ceny mléka v České republice rostou nepřetržitě již

od srpna roku 2023. Průměrná cena mléka za pět měsíců roku 2025 se tak posunula na 13,27 Kč/litr (při přirozených složkách) a byla o více než 20 % vyšší než ve stejném období loňského roku. To samé platí i pro kumulovanou cenu mléka za pět měsíců letošního roku, která dosáhla hodnoty 13,11 Kč/litr. Předběžné výsledky za měsíc červen nyní naznačují, že nákupní cena bude v tomto okamžiku kulminovat právě na této cenové hladině těsně pod úrovní 13,30 Kč/litr a takto se může pohybovat po dobu následujících letních měsíců, nicméně s podzimní sezónou a s ohledem na současný vývoj nabídky a poptávky v celé Evropě po syrovém kravském mléce a s přihlédnutím na podzimní růst obsahových složek je možné očekávat další mírné zvyšování nákupní ceny.

Vývoj nákupní ceny mléka v České republice v posledních letech ilustruje graf.

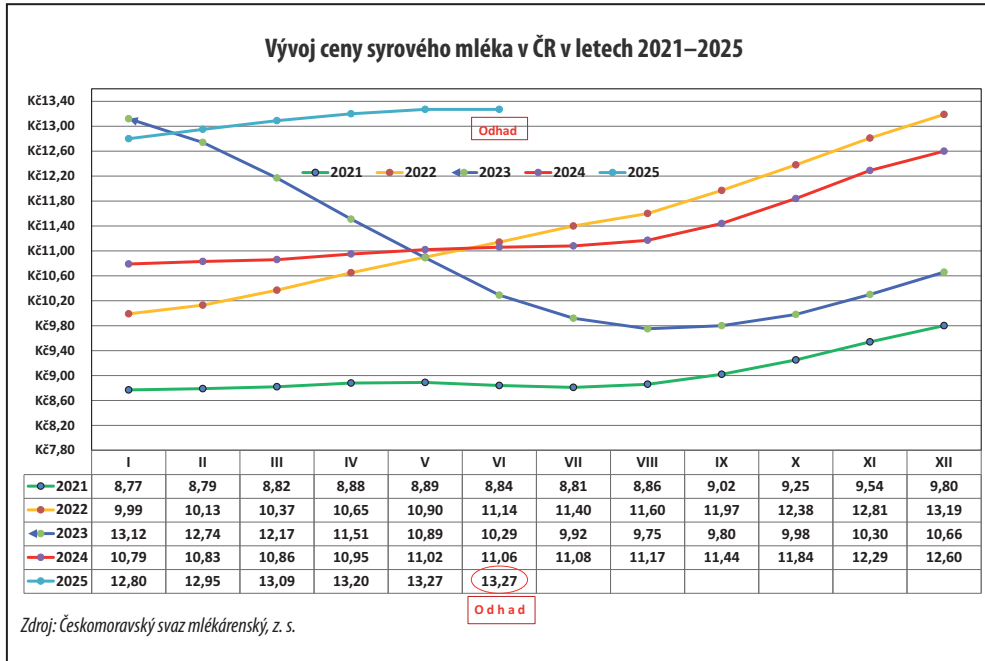
Má sezónnost vliv na ceny mléka a mléčných výrobků?

Odpověď na tuto otázku není tak jednoznačná. Ano, z pohledu přírodních zákonitostí má sezónnost poměrně významný vliv na cenu mléka, protože mléko je propláceno podle svých obsahových složek, tedy podle obsahu tuku a bílkovin. V podzimním a zimním období obsahové složky rostou, klesá naopak objem mléka, a tudíž cena mléka by měla být zákonitě vyšší; v letním období jsou složky naopak nižší a objem produkce vyšší, což by mělo cenu mléka snížit.

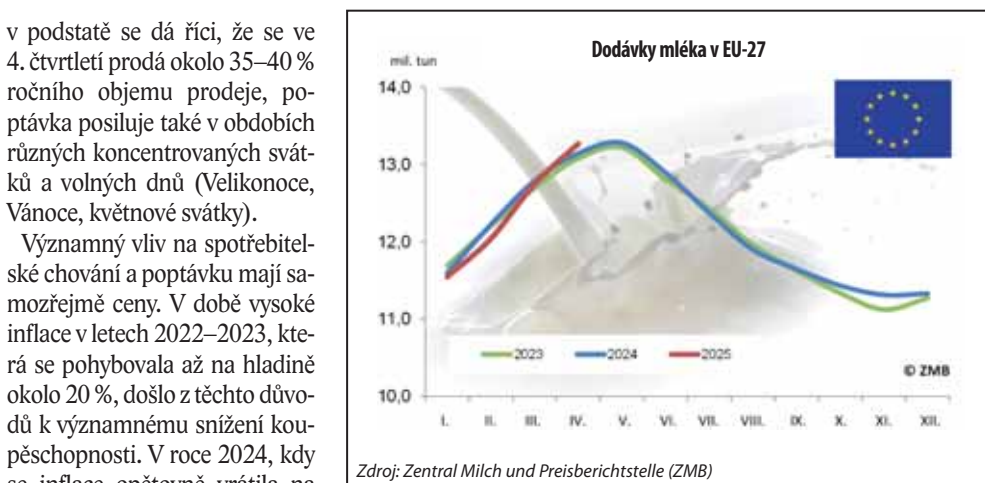
V některých letech (např. v obdobích let 2021 a 2024, a nyní roku 2025) se však zákonitá sezónní křivka neprojevila, naopak cenový vývoj má jiný průběh, což je zapříčiněno jinými faktory na trhu s mlékem, jako je vývoj nabídky a poptávky po mléčné surovině. Nyní se sice nacházíme v letní sezóně, zaznamenáváme sezónní pokles tučnosti i obsahu bílkovin, a přesto nám dnes cena mléka neklesá, naopak má mírně posilující tendenci.

Mění se spotřebitelské chování a poptávka po mléčných výrobcích, a to jak z dlouhodobého pohledu, tak v průběhu roku?

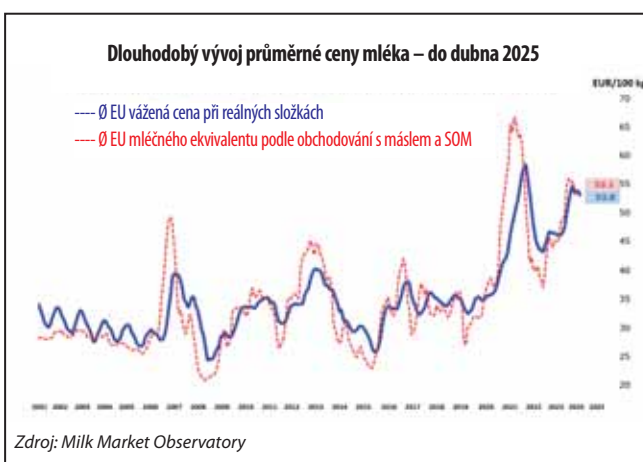
Ano, samozřejmě se spotřebitelské chování trvale vyvíjí a je ovlivňováno celou řadou faktorů. Nejsilnější poptávka panuje vždy v měsících září až leden,

Zdroj: Českomoravský svaz mlékárenský, z. s.

Zdroj: Zentral Milch und Preisberichtsstelle (ZMB)

Zdroj: Milk Market Observatory

A pak je tu ještě jeden zajímavý moment, a sice pohled na výživu u různých generačních typů. Dnes je to například pohled tzv. generace Gen Z, tedy „digitální“ generace mileniálů, lidí narozených mezi lety 1997–2012. U těchto osob se často mění stravovací návyky, upřednostňuje se zdraví a je tu více příklon k flexitariánské stravě. A jakkoliv by se navzdory trendům směřujícím k alternativám mléčných výrobků mohlo zdát, že tyto lidé budou omezovat konzumaci mléčných výrobků, ukazují již dnes průzkumy, že naopak nejméně

třetina lidí ve věku 18–25 let konzumuje nyní více mléčných výrobků než před třemi lety. Ale panuje zde jednoznačná poptávka právě po výrobcích reformulovaných z pohledu snižování obsahu tuku, cukru a alergenů.

Pro výrobce mléčných výrobků zůstává proto důležité správně pochopit, jak se mění spotřebitelská chování napříč generacemi, jaké hodnoty a chutě k jídlu a jaké hnací síly za těmito změnami stojí, aby výrobky uváděné na trh splňovaly vždy náročné požadavky a potřeby dnešních spotřebitelů. ■

(Dokončení ze str. 46)

Rychlost navážení do silážní jámy má zásadní vliv na výslednou kvalitu. Optimální výška vrstvy píce, správné dusání a zakrytí jsou faktory, které by se neměly v žádném případě podcenit.

4. Ekologické přínosy

Luskoviny ve směskách zlepšují půdní úrodnost a přinášejí do systému významné množství dusíku. To je výhodné zejména v regionech s nižšími srážkami a horší půdní strukturou. Vhodně zvolená peluška například utlačí plevele a v podstatě dokáže „vyčistit“ problémová pole.

Ozimé směsky

Odborníci poukázali i na další výhodu luskovinoobilních směsek – možnost časného sklizňového termínu, čímž se otevírá prostor pro další plodinu v tomtež vegetačním období – obvykle kukuřici nebo čirok. V praxi tak lze z jednoho pozemku získat dvě plodnotné sklizeň bez významného negativního dopadu na půdní úrodnost.

Zatímco klasické jarní směsky se sklízí během června až července, ozimé LOS je možné sklízet o 2–3 týdny dříve. Tato časová výhoda je zvláště cenná v suchých letech, kdy je potřeba co nejdříve uvolnit půdu pro druhou plodinu.

Volba správné odrůdové skladby je i u ozimých směsek naprosto klíčová. Platí pravidlo, že zralost a výška porostu musí být sladěna mezi luskovinou

– inzerce –

a obilninou. Například příliš pozdní nebo přerůstající obilnina může dominovat porostu, přerůst hrách a zhoršit jak kvalitu, tak stravitelnost výsledné hmoty.

Ideální obilniny pro směsku jsou ty, které:

- neodnožují příliš agresivně,
- jsou pozdnější, ale
- nepřevyšují výrazně luskovinu.

„Osvědčila se například ozimá pšenice Butterfly v kombinaci s ozimou peluškou Arktá, případně Frostica, v úvahu připadá i varianta s ozimým tritikale,“ uvedl Ing. Diviš.

Nevhodné jsou odrůdy, které „zastíní“ luskovinu a vytvářejí nevyrovnaný porost, jak ve struktuře, tak v obsahu živin.

V diskusích zazněla i důležitá myšlenka ohledně poměru výnosu a kvality. Příliš silný porost obilniny s vysokým obsahem zelené hmoty sice může zvýšit výnos, ale vede ke snížení kvality krmiva – především z důvodu nižší koncentrace dusíkatých látek (NL) a horší stravitelnosti vlákniny.

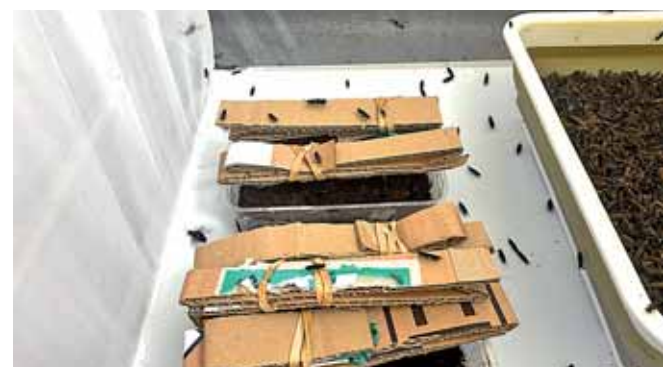
Cílem je tedy neměla být maximalizace zelené hmoty, ale rovnovážný porost.

Jak dále zaznělo, vysokou předanou hodnotou ozimé směsky je i její flexibilita – v suchých letech lze po sklizni LOS nasít čirok, ve vlhčích oblastech lze zvolit například kukuřici nebo meziplošinu.

Tímto způsobem lze optimalizovat využití vegetačního období a přispět k lepší rentabilitě i půdní bilanci živin. ■

Pomocník zemědělců i rybářů

Moucha bráněnka (lat. *Hermetia illucens*, angl. Black Soldier Fly nebo též značena zkratkou BSF) získává v posledních letech (v zahraničí) stále větší pozornost jako udržitelný zdroj bílkovin pro krmiva i jako nástroj pro zpracování organických odpadů.

Pohled do chovného systému – mouchy kladou vajíčka do kartonu
Foto archiv autora

Tento tropický druh hmyzu je výjimečný tím, že jeho larvy dokážou velmi efektivně přeměnit širokou škálu organických materiálů (od kuchyňských zbytků přes zemědělské odpady až po potravinářské vedlejší produkty) na hodnotnou biomasu.

Životní cyklus bráněnky trvá v závislosti na podmínkách 6–9 týdnů a zahrnuje šest vývojových stadií: vajíčko, larvu (pět instarů), předkuklu, kuklu a dospělce. Nejvýznamnější fáze z hlediska produkce krmiva je larvální období, během ně-

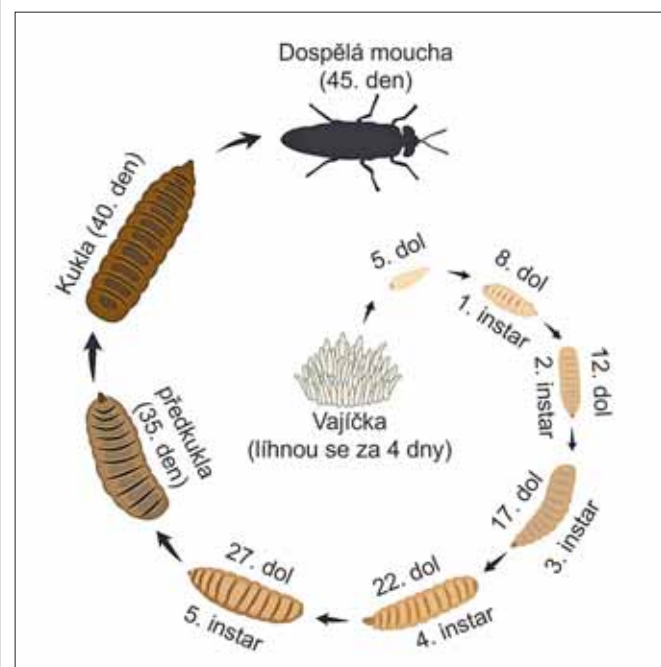
hož dochází k intenzivnímu růstu a hromadění živin, především kvalitních bílkovin a tuků. Tyto larvy jsou ideálním krmivem například pro drůbež, ryby, plazy nebo domácí mazlíčky.

Na Fakultě rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se těmto možnostem věnujeme výzkumně i prakticky za finanční podpory ČSOB, a. s. Testujeme různé kombinace substrátů (např. kávová sedlina, kokosová drť, obilný šrot či rostlinný kuchyňský odpad), optimalizujeme podmínky chovu bráněnky při pokojové teplotě a hodnotíme kvalitu získaného hmyzího krmiva ve výživě ryb. Cílem je najít jednoduchá a levná řešení, která by mohla být využitelná i pro běžné farmáře v praxi, nejen v laboratorních podmínkách.

Chov bráněnek lze realizovat i v malém měřítku, a to s minimálními náklady a bez zápachu, jelikož dospělci nepřijímají potravu a nelétají k odpadům jako běžné mouchy. Díky své nenáročnosti a užitkovosti se tak bráněnka stává ideálním kandidátem pro lokální cirkulární zemědělství, které směřuje k minimalizaci odpadu a využití místních zdrojů.

Bráněnka není jen hmyz, je to přiležitost. Pro moderní zemědělce může představovat klíčový nástroj pro zvýšení soběstačnosti a udržitelnosti. Odborný článek s tématem „Separovaný kal z akvakultury jako hnojivo a krmivo“, který pojednává o zapojení chovu bráněnek do cyklu živin, vychází v měsíčníku Náš chov 8/2025.

Mgr. Tomáš Pěnka
Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích

45denní cyklus mouchy bráněnky (*Hermetia illucens*)

Máte nevyužitý areál nebo pozemek? Začněte s produkcí konzumních vajec!

Dvoupatrové haly pro nosnice od FARMTEC a.s. s voliérovým systémem Vencomatic jsou ideálním řešením nejen pro začínající chovatele. Vzhledem k poklesu počtu nosnic v EU i ČR, tedy nedostatku vajec, je tento produkt velmi rentabilní a má do budoucna velký potenciál.

Partner of **Vencomatic Group**
Agro Supply – Priznen – Vencomatic

KONTAKTUJTE NAŠE OBLASTNÍ ŘEDITELSTVÍ (OBR)

OBŘ TÁBOR
Petr Stejskal
720 052 595
pstejskal@farmtec.cz

OBŘ LITOMYŠL
Josef Věneček
602 525 108
jvenecek@farmtec.cz

OBŘ UH. HRADIŠTĚ
Martin Vávra
724 313 015
mvavra@farmtec.cz

OBŘ STRAKONICE
Václav Soukup
725 757 425
vsoukup@farmtec.cz

